זון אויפגאנג — 4.24.
זון אונטערגאנג — 8.27.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

אידישע וואַרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

וועטער: קלאר און וואַרים

דינסטאג יז׳ סיון, תרצ״א. — Published Daily except Saturday and Sunday. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — Vol. 21, No. 107. Tues. June 2, 1931.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JUN 8 1931 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

שטייערן געהעכערט אויף 78 מיליאָן דאָל.

פינאנציעלער באריכט ציינט דעפיציט 75 מיליאָן דאָלאר

רעגירונג זעט פאראויס נייעם דעפיציט פון ארום 8 מיליאן דאָלאר פאר לויפנדיקן יאָר. ניט געקוקט אויף אלגעמיינער העכערונג פון שטייערן

אטאווא, יוני 2. — פאר אן איבערגעפאקטן הויז און נאלעריייעס, האט פרעמיער און פינאנץ מיניסטער ר. ב. בענעט נעכטן נאכמיטאג פארגעליינט זיין ערשטן בודזשעט.

ארום 2½ שעה האט ער גערעדט, און שנעל גערעדט, ארומכאפּנדיק די פינאנצי־עלע לאגע אין לאנד. אין איר נאנצער ברייט. דאס בילד איז ניט געווען באזונדערס דערמוטיקנדיק, אבער דער פרעמיער האט אנגעשלאגן אן אפּטימיסטישע נאטקע, ווען ער האט אנגעזייגט, ווי דער עולם האט זיך אפּגערופן אויף דעם רוף פאר׳ן „קאנווערשן לאאן״, אנבאטנדיק 640 מיליאן דאָלאר אנשטאט די 250 מיליאן דאָלאר וואס די רעגירונג האט פארלאנגט.

אין פנים פון דעם אלגעמיינער דעפּרעסיע, זיינען די רעגירונגס הכנסות שטארק געפאלן פאר דעם פארגאנגענעם פינאנציעלן יאָר וואס האט זיך געגענדיק מארט 31טן, 1931, בעת אירע הוצאות זיינען געוואקסן. דער רעזולטאט איז, אז די רעגירונג האט פאר זיך א דעפיציט פון $75,244,973.

פאר דעם לויפנדיקן יאָר וואלט די אפּגעשאצטע הכנסה, אז די נייע שטייערן, באטראפן 325 מיליאן דאָלאר, מיט הוצאות פון 430 מיליאן דאָלאר. דאס לאזט איבער א דעפיציט פון 105 מיליאן דאָלאר, פון וועלכע 20 מיליאן דאָלאר זיינען קאפּיטאל און וועלן געדעקט ווערן דורך א חלואה. פון די איבעריקע 85 מיליאן דאָל. האפט מר. בענעט צו דעקן מיט נייע שטייערן, אזוי אז עס וועט נאך פאר־בלייבן א לויפנדיקער דעפיציט צווישן 7 און 8 מיליאן דאָלאר.

דער פרעמיער האט אין זיין רעדע אין עטלאכע פאלן אטאקירט די פאליטיק פון דער ליבעראלער פארגיפּנדיקער רעגירונג. אנאנסירנדיק די נייע טאריפן, האט דער פעמיער פערקלערט, אז ער האט באזונ־דערס געהערט די טאריפן קעגן די לענ־דער וואס האבן אוועקגעשטעלט א הויכע טאריפן וואנט קעגן קאנאדע. די בריטישע אימפּארטן, האט ער געזאגט, וועלן ווייניק באווירקט ווערן פון די נייע טאריפן.

——(::)——

איכעריק גלעזל בראנפן האט דער פרוי פארשאט

דאָרא אסטאפּאוויטש האט זיך נעכטן ארומגעטראגן מיט א נאנץ ברייטן שמייכל אויף איר פּנים, ווען זי איז דערשינען אין פּאליציי. נעריכט אויף דער קלאגע, אז זי האט גע׳גנב׳עט קליידער אינ׳ם ווערט פון ארום זעקס דאָלאר, אין א חוץ אויף דזשאַרווייס עוועג.

לויט די דערקלערונגען פון סטעלא טאין אין איר פאטער, וועלכע וואוינען אין 437 דזשאַרווייס עוועג, האט זיך דאָרא אריינ־גע׳גנב׳עט אין זייער היים ווען מיס טאין איז ניט געווען אין הויז, און איר פאטער איז געשלאפן, און זי האט ארויס־גע׳גנב׳עט זאקן און אנדערע חפצים. זי האט אבער פארגעסן איר האנט בייטל אויפן טיש, און דאס האט געפירט צו איר ארעסט.

אין פּאליציי נעריכט האט די אנגעקלאג־טע געלייקנט די באשולדיקונג.

— וואס וועט פון דיר זיין וואס. דו נייסט ארום גנב׳ענען ארטיקלען אין וועל־כע דו נויטיקסט זיך אפילו ניט? — האט דער ריכטער זי געפרעגט.

— אה, איך וועל אויפהערן טרינקען בראנפן, דאמאלסט וועל איך ווערן א ליידי.

— האט זי געענטפערט.

— איך האב דיר געגעבן דעם בענ־פיט פון א זייער קליינעם צווייפל, ערשט מיט עטלאכע טעג צוריק, אבער דאס מאל וועסטו מוזן גיין אין טורמע אויף א מאנאט צייט, האט ריכטער געזאגט.

רעגירונג וועט צאָלן 5 סענט א בושל פּראָכט אויף ווייץ

אטאווא, יוני 2. — איינע פון די וויכ־טיקסטע אנאנסן וואס פרעמיער בענעט האט געמאכט אין זיין בודזשעט רעדע, איז א סובסידיע פאר די פארמערס אין דער פארם פון א פּראָכט טאריף פארלייכטערונג פון 5 סענט אויף יעדן עקספּארטירטן בושל ווייץ, וואס די רעגירונג וועט צאָלן צו די אייזנבאנען פאר די פארמערס. דאס מיינט אז ווען דער פּראָכט טאריף, לכשל, איז 15 סענט א בושל, וועט דער פארמער צאָלן בלויז 10 סענט, און 5 סענט וועט צאָלן די רעגירונג.

די רעגירונג האט אויך גענומען אין אנ־באראכט די קוילן אינדוסטריע אין די מאריטימע פּראָווינצן די סומע פון 1 מיליאן מיט 800 טויזנט דאָלאר פאר סובסידיעס.

ריכטער האלט אָפּ דורכ־פיר פון רעגיסטראציע

דעטראיט, מיש., יוני 2 (איטא). — דער פעדעראלער דיסטריקט ריכטער א׳ברייען האט אונטערגעשריבן א געריכט פארהאלטן־גונג, וואס האלט אָפּ דעם שטאט משיגאן פון דורכצופירן דעם רעגיסטראציע אקט, דער באפעל איז ארויסגעגעבן געווארן אויף דער קלאגע פון פרעד בוטצעל און טעאדאר לעווין, און דער ריכטער האט באשטימט יוני 22טן פאר דעם טאג וועלכן גאווערנאר ברוקער, אטארני דזשענעראל וואהרהיז און קאמישאנער פון פאלקס זיכערקייט אלאנ־דער וועלן מוזן אים דערווייזן. פאראוואס קיין פרעזידינטארע אינדזשענקשאן קענען דעם ביל זאָל ניט ארויסגעבן ווערן.

אלע באאמטע און אנגעסטן פון דער שטאט רעגירונג איז דערווייל פארבאטן געווארן ארויסצוצווינגען דעם אקט.

לויט דעם צווייטן טייל פון דעם אנגע־נומענעם ביל, גלויבט מען, אז אויף נאָ־טוראליזירטע בירגער וועלן זיך מוזן רע־גיסטרירן. עס איז איצט אויך זיכער, אז

קאטוילישע פּראָצעסיעס אטאקירט אין שאטלאנד

גלאסגאו, שאטלאנד, יוני 2. — עט־לאכע פּערזאָנען זיינען ערנסט פארוואר־נט געווארן זונטאג אין צוזאמענשטויס צווישן קאטאָליקן און אנדערע אין לאנק־שייר, צוליב די יערלאכע קאטוילישע מאי פּראָצעסיעס.

דער ערנסטער אינצידענט האט פּאַ־סירט אין מאסענד, וואו א גרויסע קאָ־טוילישע פּראָצעסיע, איינשליסנדיק א סך קינדער, איז אטאקירט געווארן און שטיי־נער זיינען געווארפן געווארן אין א סטאַ־טוע פון מאריע געטראגן ביי דער פּראָ־צעסיע. די פּאליציי האט קיין איינגע־שטעלט אָרדענונג.

א פּראָצעסיע פון צען טויזנט קאטאָ־ליקן איז אויף אטאקירט געווארן אינ׳ם גאלאוגייט דיסטריק פון גלאסגאו. די פּאָ־ליציי האט אבער באציינט איינגעשטעלט אָרדענונג.

——(::)——

פּרויען קולטור פארב. פון ת״ת דערווייַלט באאמטע פארן יאָר

די אידישע פרויען קולטור פארבאנד ביי דער תלמוד תורה, האבן לעצטע וואָך אפּגעהאלטן א פארזאמלונג מיט דער אנ־וועזנהייט פון 150 פרויען.

מרס. עפּטער איז געווען פּאָרזיצערן פון דער פארזאמלונג. בארכטן זיינען אויס־געהערט געווארן און דער טעטיקייט פון דער נייער אָרגאניזאציע, און עס איז דער־קלערט געווארן, אז פינף הונדערט מיט־גלידערנס האבן זיך שוין אנגעשלאסן אין דעם פארבאנד.

ביי דער זעלבער פארזאמלונג זיינען דורכגעפירט געווארן וואלן אין די אפּלאנ־דע זיינען דערווייַלט געווארן:

מרס. א. זלאבינסקי, ערן פּרעזידענטן און קאנטראלער; מרס. ד. שולמאן, פּרע־זידענטן; מרס. קאהען, מרס. לעווינען, מרס. בעלקין און מרס. לאבעל, וויצע־פּרעזידענטנס; מרס. סינאל, קאסיערערן; מרס. לאקשין, רעק. סעק.; מרס. מילמאן, פּינ. סעק. אויסער די דאזיקע באאמטע איז דערווייַלט געווארן אויף א קאמיטעט פון א צאָל פּרויען.

פּאַרקויף שטייער און פּאָסט טאַ־ריף געהעכערט געוואָרן

וויכטיקע ענדערונגען אין צאָל טאריפן און אין הכנסה שטייערן — פעדעראלע ביישטייערונג פאר עלטער פענסיע געהעכערט צו 75 פּראָצענט

אטאווא, יוני 2. — פרעמיער בענעט, אנאנסירנדיק זיין ערשטן בודזשעט אין הויז נעכטן, האט אנגעצייכנט נייע שטייר־ערן פון וועלכע ער דערווארט צו קריגן נגיע הכנסה אויף אן ערך פון 78 מיליאן דאָלאר, כדי צו דעקן די לויפנדיקע דעפּי־ציטן, פאראורזאכט פון פארקלענערטע הכנסות און פארגרעסערטע הוצאות.

די וויכטיקסטע נייע שטייער ענדערונ־גען זיינען:

1. אלגעמיינע רעוויזיע פון צאָל טאריפן, אריין אין קראפט הייגט האלבע נאכט.

2. דער פּאַרקויף שטייער אין געהעכערט געוואָרן פון 3 צו 3½ טויזנט דאָלאר. שטייערן אויף הכנסות צווי־שען 10 און 40 טויזנט דאָלאר פארגרע־סערט, און מאקסימום שטייער אויף גאר גרויסע הכנסות פארקלענערט פון 49 פּראָ־צענט צו 25 פּראָצענט. נייט אריין אין קראפט יולי 1טן.

4. הכנסה שטייער פון קארפּאָריישאנס געהעכערט פון 8 צו 10 פּראָצענט.

5. פּאָסט טאריף אויף אלע בריוו מיט א 2 סענט ראטע (אויסער שטאטיקע) גע־העכערט צו 3 סענט, פון יולי 1טן אָז.

6. די 2 סענט מארקע אויף טשעקס וועט דאנען צוגעקלעפּט ווערן אויף אלע טשעקס אפּילו אונטער 10 דאָלאר, פון יולי 1טן אָז.

7. אן 1 פּראָצענט שטייער אויף אלע אימפּארטן, אויסער דעם צאָל טאריף. אין קראפט פון הייגט האלבע נאכט.

לייגט פאר זיין ערשטן בודזשעט

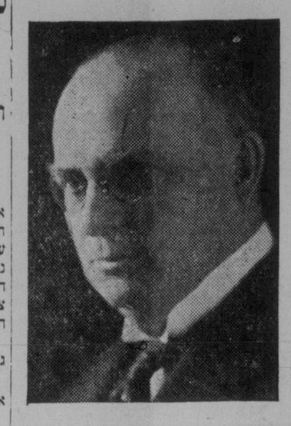

פרעמ. און פינאנץ מיניסטער ר. ב. בענעט

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג יוני 2

טיי פון מאקאָאוער פרויען פאראיין ביי מרס. אלטמאן, 377 סטעלא עוועי., 2.30 ביז שפּעט.

פּאַראזאס. פון מוטער פאראיין פון ת״ח, 8.30 נ. מ., אין ת״ח.

אָרג. פּאַראזאס. פון הנוער העובד. וויכ־טיקע פראגן.

וויכטיקע פּאַראזאס. פון יונגע פרויען סיסטערהוד ביי מרס. א. ראזנבערג, 425 אלפרעד עוועי., 8.30 נ. מ.

קאָלעקשאן מיטינג ביי בנות ציון פרי לאאן, 8 נ. מ., אין גרויסער ת״ח.

קאָמיטעט ציצונג פון בני־יעקב פרי לאאן; 8 נ.מ., אין נייער ת״ח.

עקזעקוטיוו פּאַראזאס. פון חסד של אמת 8.30 אוו., אין נייער ת״ח.

אילוסט. לעקציע פון דר. מ. קראָפּאָרד: „א מתנה פון לעבן״, 8.30 אוו., אין פאָלקס שול. אויפן. מוטער פאראיין פון שול.

רעגירונגס פארמען אין קאנ. — ביי איר. ארב. קולט. קלוב, 9 אוו., אין פּרץ אינסטיטוט.

מיטוואָך, יוני 3

„שוועסטער אונטס״ כנסת־ישראל סיס־טערהוד, 8 נ. מ., אין ת״ת. מוזיקאלי־שע פּראָגראם צוביים.

וואלן פּאַראזאס. ביי ליידיס אקז. אינ־דע. בני אברהם, 8 נ. מ., אין שול קאר. מעגנוס און פּאוערס.

פּאַרן, פון וופּ. משאפּטער הדסה 8 נ.מ. אין ציון זאל. זאמלונג פון ראפל ביכלאך.

דר. שאפּירא וועגן „דער אויסדערווייַלט־קייט פון״ איר. פּאָאָל״ ביי בר. 2 פּוע״צ, 8 נ.מ., אין הנוער העובד לאקאל.

דאָנערשטאָג, יוני 4

באריכטן פון עקזאמענעס קאמיטעט פאר עלטערן, טוער און פריינט פון א. ר. פ. ט. שול.

פּאַראזאס. פון איר. פרויען קולט. פּאַרב. פון ת״ת, 8 נ.מ., אין ת״ת.

פרייטאָג, יוני 5

„ברענער אונטס״ ביי הנוער העובד. אפּשאצונג און בילדער.

קולט. פּאַרן. ביי איר. ארב. קולט. קלוב. פונקט 8.30 אוו., אין פּרץ־שול.

דעבאטע פון מ. מילער און ע. שטיינ־בערג איבער צילן און דערגרייכונגען פון פרייהייט טעמפּל.

זונטאָג, יוני 7

הנוער העובד ארויספאר קיין וועסט עלקיריק, פון איינענעם לאקאל. רייכע פּראָגראם.

קאָנצערט און קינא־בילד אין פעלעס טעאטער, אונטער אויספיזכט פון פרויען בר. ארב. הילף נעזז.

ארויספאר אין פּאַרק, פון איד. ארב. קולט. קלוב. זאמל פונקט, פּרץ אינסט. פונקט 2.30 נ.מ.

אנב - אורחא

פון מארק

א שול־קאָנצערט וואס איז געווען אנדערש

די וואס באזוכן די קאָנצערטן וואס ווערן פון צייט צו צייט דורכגעפירט פון די אידישע שולן, — מאכט ניט אויס פון וועלכן טיפּ, פון דער תלמוד־תורה ביז דער לינקסטער קאמוניסטישער שול, — ווייס גוט, ווי ענלאך זיי זיינען איינער אויף דעם צווייטן: אין אלע פאלן שפּיגלען זיי ניט אפּ די שול און די קינדער וואס לערנען דארטן, נאר די שול־סביבה, די טוער פון דער באטרעפנדיקער שול ריכטונג.

מען קלייבט נעמלאך אויס די קינדער מיט די בעסערע אדער ערגערע דעקלאמא־טאָרישע פעאיקייטן, מען מושטירט זיי חדשים לאנג זיי זאָלן מיט פּאטאס אויס־דריקן די מיינונגען פון די שול־טוער אדער לערער, און יענע טוען עס דערנאך בפני קהל ועדה, ווי א בעסערער אדער ערגערער גראמאפאן, — צום גרויסן פארגעניגן פון די זעלבע טוער און לערער.

אין דאס א רעליגיעזע תלמוד תורה, גראמאפאנעווען די קינדער וועגן רעליגיע. איז עס א נאציאנאליסטישע שול, „מאקא־ביי״ווען״ די קינדער מיט ל״נ בעומר ביקסלאך. איז עס א אידישיסטישע שול, שווערן די קינדער טרייהייט צום אידישיזם לויט זשיטלאווסקים טעאריעס. איז עס א פּועלי־ציוניסטישע שול, חלוצ׳עווען די קינדער, איז דאס א סאציאליסטישע אדער קאמוניסטישע שול, דערציילן אייך די קינ־דערשע דעקלאמאטאָרן, ווי זיי וועלן מיט שווערדן און מיט ביקסן חרוב מאכן די אומגערעכטע וועלט און וועלן אויסבויען אויף די חורבות א נייע, יושר׳דיקע וועלט.

דאס זיינען, מיט איין וואָרט, די באַ־רימטע „באר מיצווא ספּיטשעס״, צי זיי זיינען רעליגיעזע, נים־רעליגיעזע, צי אנטי־רעליגיעזע.

***

איך האב דערפאר ניט ליב די אידישע שול־קאָנצערטן, — איך האב ניט ליב קיין קינדער וועלכע מען קלעפּט צו בערד צו זיין „קליינע אידעלאך״, און מען פירט זיי אריין אין א וועלט וואס איז זיי לחלוטין פרעמד, און וואס האט ניט נאר צו זיי קיין שייכות ניט, נאר וואס אפילו צו דער סביבה פון דער באטרעפנדיקער שול האט עס בלויז אן אידעאלאגישע שייכות, אבער ניט קיין לעבעדיקע: אין פּריוואטן לעבן לעבן זיך דאָך אויס די זעלבע שול טוער אז דיי מייסטע פאלן ניט אין אנקלאנג מיט די אידייען וואס מען צווינגט אויף אויף די קינדער.

און איך האב בטבע ניט ליב קיין „באר מיצווא ספּיטשעס״, צי זיי זיינען רעליגיע־זע, צי קאמוניסטישע.

מען קלייבט נעמלאך אויס די קינדער מיט די בעסערע אדער ערגערע דעקלאמא־טאָרישע פעאיקייטן, מען מושטירט זיי חדשים לאנג זיי זאָלן מיט פּאטאס אויס־דריקן די מיינונגען פון די שול־טוער אדער לערער, און יענע טוען עס דערנאך בפני קהל ועדה, ווי א בעסערער אדער ערגערער גראמאפאן, — צום גרויסן פארגעניגן פון די זעלבע טוער און לערער.

אין דאס א רעליגיעזע תלמוד תורה, גראמאפאנעווען די קינדער וועגן רעליגיע. איז עס א נאציאנאליסטישע שול, „מאקא־ביי״ווען״ די קינדער מיט ל״נ בעומר ביקסלאך. איז עס א אידישיסטישע שול, שווערן די קינדער טרייהייט צום אידישיזם לויט זשיטלאווסקים טעאריעס. איז עס א פּועלי־ציוניסטישע שול, חלוצ׳עווען די קינדער, איז דאס א סאציאליסטישע אדער קאמוניסטישע שול, דערציילן אייך די קינ־דערשע דעקלאמאטאָרן, ווי זיי וועלן מיט שווערדן און מיט ביקסן חרוב מאכן די אומגערעכטע וועלט און וועלן אויסבויען אויף די חורבות א נייע, יושר׳דיקע וועלט.

דאס זיינען, מיט איין וואָרט, די באַ־רימטע „באר מיצווא ספּיטשעס״, צי זיי זיינען רעליגיעזע, נים־רעליגיעזע, צי אנטי־רעליגיעזע.

***

איך האב דערפאר ניט ליב די אידישע שול־קאָנצערטן, — איך האב ניט ליב קיין קינדער וועלכע מען קלעפּט צו בערד צו זיין „קליינע אידעלאך״, און מען פירט זיי אריין אין א וועלט וואס איז זיי לחלוטין פרעמד, און וואס האט ניט נאר צו זיי קיין שייכות ניט, נאר וואס אפילו צו דער סביבה פון דער באטרעפנדיקער שול האט עס בלויז אן אידעאלאגישע שייכות, אבער ניט קיין לעבעדיקע: אין פּריוואטן לעבן לעבן זיך דאָך אויס די זעלבע שול טוער אז די